

Všichni občané EU jsou si rovni, jen prezidenti jsou si rovni méně? Vztah mezi unijním a mezinárodním právem po kauze Solyom

IVO ŠLOSARČÍK, INSTITUT MEZINÁRODNÍCH STUDIÍ,
FSV UK

Opatrná vstřícnost unijního právního řádu vůči mezinárodnímu právu

Vztah Evropské unie k mezinárodnímu právu by se dal popsat jako „obezřetná vstřícnost“. Unijní právní řád a instituce obecně deklarují svou ochotu mezinárodní normy respektovat a aplikovat. Zároveň se ale chtějí vyhnout riziku, že by nad unijním právním řádem získali příliš velkou kontrolu externí normotvůrci, nebo situaci, kdy by aplikace mezinárodního práva ohrozila ta specifika unijního právního řádu, která posilují efektivitu působení unijního práva v členských státech.

Ve zřizovacích smlouvách se tak Evropská unie zavazuje „k přísnému dodržování a rozvoji mezinárodního práva“ (čl. 3 odst. 5 SEU); stejně jako se post-lisabonská EU zavázala přistoupit k EÚLP (čl. 6 odst. 2 SEU) a navázat „veškerou účelnou spolupráci“ s orgány OSN, s Radou Evropy, s Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a s Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (čl. 220 odst. 1–2 SFEU). Povinnost Evropské unie respektovat při výkonu svých pravomocí mezinárodní právo deklaroval také Soudní dvůr,¹ který katalog mezinárodních norem zavazujících EU neomezil na mezinárodní smlouvy, ale zahrnul do něj také obyčejová pravidla mezinárodního práva.²

Zároveň ale Soudní dvůr již od slavné kauzy Van Gend en Loos zdůrazňuje autonomii (tehdejšího) komunitárního právního režimu na mezinárodním právu a označuje komunitární právo poněkud dvojnásobně za „nový právní řád mezinárodního práva“ (*new legal order of international law*).³ Přímý účinek uvnitř EU přiznal Soudní dvůr jen některým normám mezinárodního práva, s nejvíce debatovanou výjimkou v případě právních norem Světové obchodní organizace.⁴ Rovněž otevírání se vlivu mezinárodních lidskoprávních dokumentů ze strany

EU bylo jen postupné a relativně opatrné – např. i v post-lisabonské EU jsou za obecné zásady unijního práva explicitně prohlášena jen ta základní práva uznaná EÚLP a vyplývající z ústavních tradic společných členským státům (čl. 6 odst. SEU).⁵

Rozpolcenost Evropské unie ve vztahu k mezinárodnímu právu pak jasně demonstrovala nedávná soudní anabáze kauzy Kadi,⁶ kde se unijní soudy vyjadřovaly k finančním omezením uvaleným na soukromé osoby unijními (v před-lisabonské EU komunitárními) opatřeními, která ale byla unijními orgány přijata jako důsledek protiteroristických sankcí obsažených v rezolucích Rady bezpečnosti OSN. Při soudním přezkumu omezujících opatření považoval Soud prvního stupně mezinárodní pravidla (v konkrétním případě rezoluce Rady bezpečnosti), která byla základem komunitární aktivity, za integrální součást (tehdejšího) komunitárního práva a postavil je na roveň právu primárnímu. Prvoinstanční unijní soud se proto vzdal možnosti obecného soudního přezkumu omezujících opatření z hlediska kompatibility se zřizovacími smlouvami – vyhradil si pouze pravomoc posoudit, zda opatření Rady bezpečnosti nekolidují s mezinárodním *ius cogens*. V odvolacím řízení ale Soudní dvůr s tímto monistickým (či alespoň k monismu inklinujícím) výkladem vztahu mezi komunitárním či unijním a mezinárodním právem nesouhlasil. Rezoluce

¹ C-286/90, *Anklagemyndigheden versus Peter Michael Poulsen a Diva Navigation Corp*, bod 9.

² C-162/96, *Racke v Hauptzollamt Mainz*.

³ C-26/62, *Van Gend en Loos v Administratie der Belastingen*, II.B.

⁴ Srov. Franz Mayer. *Van Gend en Loos: The Foundation of a Community Law*. In Miguel Poiares Maduro a Loïc Azoulay (eds.) *The Past and Future of the EU Law*. Oxford: Hart Publishing 2010, s. 19–21.

⁵ Vývoj mezinárodní dimenze ochrany lidských práv v ES/EU – od *ad hoc* transplantace mezinárodních lidskoprávních principů do unijního/komunitárního práva, přes formulaci autonomního katalogu práv (Listina základních práv Unie) až po zamyšlené přistoupení EU k EÚLP – popisuje Gráinne de Búrca. *The Evolution of EU Human Rights*. In Paul Craig a Gráinne de Búrca (eds.) *The Evolution of EU Law* (2. vyd.) Oxford: Oxford University Press 2011, s. 465–497.

⁶ Spojené případy C-402/05 P a C-415/05 P *Yassin Abdullah Kadi a Al Barakaat International Foundation proti Radě Evropské unie a Komise*.

Rady bezpečnosti považoval Soudní dvůr za cizí pramen práva, oddělený od *acquis communautaire*. Vyhradil si proto nárok je přezkoumat a následně dospěl k názoru, že opatření v kauze Kadi nerespektují řadu klíčových principů komunitárního práva, včetně práva na soudní ochranu a práva na ochranu majetku.

Rozhodnutí Soudního dvora v kauze Kadi se nevyhnulo intenzivní kritice pro svou údajnou nevstřícnost vůči mezinárodnímu právu.⁷ Jiné komentáře byly smířlivější a nacházely v něm snahu Soudního dvora balancovat mezi unijní loajalitou k mezinárodnímu právnímu řádu a snahou o garantování kvazi-ústavních lidsko-právních standardů dosažených v právu Evropské unie.⁸ V čem se komentáře shodly, byla potřeba vztah mezi unijním a mezinárodním právem do budoucna vyjasnit, v neposlední míře pomocí judikatury unijních soudů. Prostor k tomuto kroku se Soudnímu dvoru naskytl v roce 2012, když rozhodoval spor mezi Slovenskem a Maďarskem o legalitě překážení návštěvy maďarského prezidenta Lázsló Sólyoma na jižním Slovensku.⁹

Politický spor o návštěvu maďarského prezidenta na Slovensku

Maďarský prezident Lázsló Sólyom zamýšlel (na pozvání občanského sdružení se sídlem na Slovensku) navštívit dne 21. srpna 2009 jihoslovenské město Komárno, aby se tam účastnil odhalení sochy sv. Štěpána, jehož svátek připadající na 20. srpen je maďarským národním svátkem.

Slovenské úřady považovaly načasování i ostatní okolnosti plánované prezidentovy návštěvy za, mírně řečeno, nešťastné. Na 21. srpen totiž připadá výročí invaze „spojeneckých“ vojsk Varšavské smlouvy na území Československa v roce 1968, přičemž právě na jižním Slovensku se na operaci podílela i armáda tehdejší Maďarské lidové republiky. Prezident Sólyom navíc hodlal do Komárna přicestovat nejkratší cestou z maďarského území, bez „zastávky“ v Bratislavě a bez setkání s ústavními představiteli Slovenské republiky.

Mezi Maďarskem a Slovenskem došlo k výměně několika nót týkajících se plánované cesty. Na ně navázalo společné prohlášení slovenského prezidenta, premiéra a předsedy parlamentu, podle kterého tito nejvyšší ústavní činitelé Slovenské republiky nepovažovali návštěvu maďarského prezidenta za vhodnou, zejména kvůli citlivosti termínu návštěvy a neúčasti slovenských představitelů na programu cesty.

Prezident Sólyom přes slovenské námitky deklaroval svůj úmysl návštěvu podniknout. Slovenská strana reagovala 21. srpna 2009 protestní nótou (předanou slovenským ministrem zahraničí maďarskému velvyslanci na Slovensku) informující maďarskou stranu o tom, že se slovenské orgány rozhodly maďarskému prezidentovi vstup na slovenské území odepřít z důvodů ohrožení národní bezpečnosti. Prezident Sólyom byl v okamžiku předání nóty již na cestě do Komárna; v reakci na slovenské prohlášení svou cestu přerušil na mezinárodní slovensko-maďarské hranici uprostřed mostu spojujícího slovenské Komárno a maďarskou obec Komárom, kde pronesl krátký projev kritizující chování Slovenské republiky. Na ceremoniálu při odhalení sochy sv. Štěpána pak maďarského prezidenta zastoupil maďarský velvyslanec na Slovensku, který přednesl projev původně připravený L. Sólyomem.

Nešlo o první Sólyomovu cestu do regionů s výraznou maďarskou menšinou, kterou zkomplikovaly námitky hostitelského státu. V roce 2009 (opět na významný maďarský státní svátek 15. března) nedovolily rumunské úřady přistát prezidentovu letadlu na letišti v transylvánském městě Targu Mures a L. Sólyom se proto musel do cíle své cesty dopravit automobilem. Tento incident měl dohru pouze v prohlášení, ve kterém označil maďarský ministr zahraničí rumunské chování za „nevstřícný krok“.¹⁰

Kontroverze v Komárně měla dohru podstatně delší. Mezi Slovenskem a Maďarskem došlo k výměně nót týkajících se legality slovenského opatření; realizovala se i schůzka mezi slovenským a maďarským premiérem, která nicméně pouze potvrdila rozdíly názorů obou stran na právní posouzení celé aféry. Maďarská strana se následně pokusila přimět Evropskou komisi k podání žaloby pro porušení unijního (v předlisabonské EU komunitárního) práva Slovenskou republikou. Tato snaha byla neúspěšná; podle právní služby Komise Slovensko unijní pravidla neporušilo. Maďarsko se poté rozhodlo využít spíše výjimečně používanou procedu-

⁷ Gráinne de Búrca. *The European Court of Justice and the International Legal Order after Kadi*. Jean Monnet Working Paper 1/09. New York: New York University School of Law, 2009.

⁸ Juliane Kokott; Christoph Sobotta. The Kadi Case – Constitutional Core Values and International Law – Finding the Balance? (2012) *The European Journal of International Law* Vol. 23 no. 4, s. 1015–1024. Ramses A. Wessel. Reconsidering the Relationship between International and EU Law: Towards a Content-Based Approach? In Enzo Cannizzaro, Paolo Palchetti and Ramses A. Wessel (eds.), *International Law as Law of the European Union*, Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2011. Poměrně vstřícné je také hodnocení rozsudku Soudního dvora Martinem Lyčkou v jeho komentáři Kadi: I osoby napojené na terorismus mají právo na spravedlivý proces. *Jurisprudence* 2008, Vol. 17, No. 8, 40–45.

⁹ C-364/10, Maďarsko proti Slovenské republice.

¹⁰ The Budapest Time, 15. březen 2009.

ru, která umožňuje podat dozorčí žalobu (žalobu na porušení Smluv) i jednomu členskému státu vůči jiné unijní zemi. Žalobu na základě čl. 259 SFEU (již v post-lisabonském režimu) podalo Maďarsko vůči Slovensku v červenci 2010, generální advokát Yves Bot zveřejnil své stanovisko v březnu 2012 a Soudní dvůr vydal rozsudek (v neprospěch Maďarska) dne 16. října 2012.

Pokračování maďarsko-slovenské kontroverze před Soudním dvorem Evropské unie

Ve své nótě z 21. srpna 2009 argumentovalo Slovensko jazykem unijního práva – odmítnutí vstupu mělo být odůvodněno ohrožením veřejné bezpečnosti a pořádku, kde samotná unijní norma obsahuje výjimky z obecného pravidla garantující mobilitu občanů EU mezi členskými státy.¹¹ Maďarská žaloba byla rovněž založena na unijním právu, kde ale výjimky z garancí pro mobilitu unijních občanů vykládalo Maďarsko restriktivněji než slovenská strana. Maďarsko argumentovalo, že členství v Evropské unii od Slovenska vyžaduje, aby se odepření vstupu L. Sólyomovi za všech okolností „vešlo“ do limitů unijní směrnice, a to bez ohledu na soukromý či oficiální charakter prezidentovy cesty. Podle maďarské strany by se musely výjimky z působnosti směrnice – např. kdyby se unijní pravidla obecně nevztahovala na cesty hlav států po Evropské unii – výslovně objevit v textu směrnice. I když směrnice umožňuje omezit mobilitu unijních občanů z důvodů ohrožení veřejné bezpečnosti, využití této výjimky pro Sólyomovu aféru nemělo splnit hmotněprávní ani procesní požadavky směrnice – slovenské odepření vstupu nebylo dle maďarské strany přiměřené riziku vzniklému případnou Sólyomovou návštěvou ani nesplnilo povinnost informovat osobu, které byl odepřen vstup, o důvodech takového rozhodnutí. V neposlední řadě měla dle maďarské žaloby slovenská argumentace unijní směrnici představovat zneužití unijního práva, protože byla slovenskou stranou využita k politickým cílům, tj. k jiným cílům než zamýšlel unijní normotvůrce.

Generální advokát Bot s maďarským výkladem unijního práva nesouhlasil. Podle něj šlo sice o spor o výklad unijních pravidel pro mobilitu osob, ale regulace pohybu hlav států není regulována unijními pravidly pro mobilitu občanů EU, ale vlastními pravidly mezinárodního práva. Podle Bota neměl charakter Sólyomovy návštěvy na Slovensku soukromý charakter, a to nejen kvůli prezidentovým plánovaným aktivitám (účast na odhalení pomníku maďarského národního světce) ale zejména kvůli specifické-

mu postavení, které má hlava státu, která svůj stát „zastupuje, ztělesňuje a zavazuje na mezinárodní úrovni“ (bod 54 stanoviska) v mezinárodních vztazích.

Generální advokát také odmítl názor, že by v případě prezidenta Sólyoma unijní režim pro občana EU doplňoval, a případně omezoval, použití mezinárodních pravidel pro mobilitu hlav států. Protože unijní zřizovací smlouvy výslovně nestanoví pravomoc Evropské unie regulovat pohyb hlav unijních států a Evropská unie musí respektovat princip přenesených pravomocí, Slovenské republiky dle GA i po jejím vstupu do EU zůstala – v souladu s mezinárodním právem – pravomoc odepřít cizí hlavě státu vstup na své území.

S maďarským tvrzením o zneužití unijního práva pro bilaterální politické spory se generální advokát stručně vypořádal prohlášením, že slovenská argumentace směrnicí 2004/38/ES v nótě z 21. srpna je sice neobratná a právně nesprávná, nicméně zneužití práva nezakládá. Stejným směrem interpretace slovenské nóty se ve svých prohlášeních během soudního řízení ostatně vydala již dříve slovenská strana, která rovněž začala argumentovat vynětím sporné situace z režimu unijního práva a jejím výlučným podřízením pravidlům mezinárodního práva. Dle slovenské strany nóta zasláná v srpnu 2009 maďarské straně nebyla, bez ohledu na zmínku o směrnici č. 2004/38/ES a výjimkách v ní obsažených, rozhodnutím požadovaným unijním právem pro odepření vstupu unijnímu občanu. Šlo pouze o jinou formu mezistátní komunikace předvídané a regulované mezinárodním právem, chápané slovenskou stranou jako „poslední prostředek, jak vyjádřit svůj nesouhlas s návštěvou L. Sólyoma naplánovanou na den, který tento členský stát považuje za citlivý“ (bod 64 stanoviska).

Soudní dvůr se s generálním advokátem shodnul v závěru, že Slovensko svým chováním unijní právo neporušilo. Dospěl k němu nicméně odlišnou cestou, než jakou navrhoval Yves Bot.¹² Místo argumentace založené na neexistenci unijních pravomocí řešících problém mobility hlav států Soudní dvůr zdůraznil, že je unijní právo „třeba vykládat ve světle příslušných pravidel mezinárodního práva“ (bod 44 rozsudku) a následně se zaměřil na analýzu specifického postavení hlavy unijního státu ve srovnání s jinými unijními občany. V mezinárodněprávních

¹¹ Zejména čl. 27–28 a čl. 31 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

dokumentech nalezl Soudní dvůr dostatek mezinárodních pravidel regulujících postavení hlavy státu, aby mohl dojít k závěru, že je možné odlišit hlavu (unijního) státu „od všech ostatních občanů Unie, takže na vstup této osoby na území jiného členského státu se nevztahují stejné podmínky, jako jsou použitelné na ostatní (unijní) občany“ (bod 50 rozsudku).

Chápání mezinárodního práva v rozsudku Soudního dvora a několik nezodpovězených otázek

Rozhodnutí v kauze Sólom bylo některými komentáři interpretováno jako posun zpátky k monistickému chápání vztahu mezi unijním a mezinárodním právem, který měl zvýšit potenciál aktérů mimo EU ovlivňovat unijní chování a učinit tak Evropskou unii vnímavější k pravidlům mezinárodního společenství.¹³ Takový hodnotící výklad se ale míjí s podstatou řešeného problému, jak se vypořádat se situacemi, které si nárokuje – často s odlišným důrazem na jednotlivé aspekty problému – řešit jak mezinárodní, tak unijní právo. Řešení navržené generálním advokátem umožňovalo vyhnout se odpovědi na otázku případného posouzení kompatibility aplikace mezinárodního práva (zdůrazňující právo státu rozhodovat o nevpouštění cizinců na své území) s klíčovými principy unijního práva (zdůrazňujícími právo občanů EU na přeshraniční pohyb) v kauze Sólom prostě tím, že problém mobility hlav států vyňalo z unijní regulace. V situaci, kdy podle názoru GA neexistovaly žádné unijní normy, vůči kterým by mohla být mezinárodní diplomatická pravidla poměřována, bylo pro unijní orgány snadné deklarovat, že chování slovenské strany – relativně bezproblémově v souladu s mezinárodními pravidly – unijní právo neporušilo.

Na rozdíl od „preventivního vyklizení“ prostoru pro nerušené působení mezinárodního práva, ke kterému se uchyluje generální advokát, je argumentace Soudního dvora otevřenější k možnému „soutěžení“ mezinárodních a unijních pravidel v řešeném sporu. Soud ale stejně jako generální advokát nevyužil kauzy Sólom k podrobnější analýze situace a definování případných omezení, která vlivu mezinárodního práva kladou základní principy unijního práva – např. ta spojená s unijním občanstvím. Přestože Soudní dvůr samotný opakovaně odkazuje na svou starší judikaturu o významu unijního občanství coby „základního statusu státních příslušníků členských zemí“ (bod 40 rozsudku), podrobněji vztah mezi mezinárodními a unijními pravidly nezkoumá – nepokouší se použít

např. test proporcionality – a (stejně jako generální advokát) nakonec *de facto* vyklízí prostor aplikaci (navíc nepříliš důkladně analyzovaných) mezinárodních pravidel.¹⁴

Pro obecnější pochopení relevance mezinárodního a unijního práva pro diplomatické vztahy mezi unijními zeměmi je dosti nešťastné, že se Soudní dvůr neodpověděl na otázku, jak by řešil situaci s výraznějším unijním prvkem – např. pokud by prezident Sólom na slovenské území cestoval na akci organizovanou Evropskou unií – nabízí se např. neformální zasedání Evropské rady během slovenského předsednictví v roce 2016. Argumentace neexistencí unijních pravidel, která by bylo možno na spor aplikovat, zde již nebude tak přesvědčivá, např. kvůli možné kolizi restrikcí založených mezinárodním právem s principem loajální spolupráce obsaženým ve zřizovacích smlouvách, podle kterého se členské státy zavazují zdržet se „všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie“ (čl. 4 odst. 3 SEU), kam fungování unijních institucí nepochybně patří.

Nástin řešení je možné nalézt ve stanovisku generálního advokáta, který tvrdí, že by unijní státy „neměly svou pravomoc v oblasti diplomacie vykonávat způsobem, který by mohl vést k trvalému přerušování diplomatických vztahů mezi dvěma členskými státy“, protože by takové jednání bylo neslučitelné s cíli evropské integrace, stejně jako s principem loajální spolupráce (čl. 58–59 stanoviska GA). Tato situace ale ve slovensko-maďarských vztazích dle Yvese Bota „zjevně nenastala“ (bod 60 stanoviska). Dále svou úvahu Bot nerozvíjí a Soudní dvůr následně tento bod stanoviska generálního advokáta ve svém rozsudku zcela ignoruje. Obdobně se Soudní dvůr i GA nevyjádřili k otázce, na jak široký okruh osob – ústavních činitelů či diplomatů – by soudní závěry z kauzy Sólom mohly být v budoucnu aplikovány.

Ve prospěch analyzovaného rozsudku je ale třeba uznat, že malé soudní ambice aplikovat unijní pravidla na diplomatické vztahy je v souladu s obecným trendem unijní legislativy týkající se diplomatických aktivit. Zatímco unijní právo relativně podrobně reguluje obecnou ví-

¹² Lucia Serena Rossi. EU Citizenship and the Free Movement of Heads of State: Hungary v. Slovak Republic. *Common Market Law Review* 50:1451–1466, 2013, s. 1456.

¹³ Komentář ke kauze C-364/10 Hungary v. Slovak Republic v *Harvard Law Review* 2013, Vol. 126, 2425–2434, zejm. s. 2434.

¹⁴ Srov. Mattia Filippin. A change for future intra-European diplomatic relations? Case C-364/10 Hungary v. Slovakia, Judgment of 16 October 2012. 20 *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 1 (2013), 120–126, zejm. s. 126. Lucia Serena Rossi. EU Citizenship and the Free Movement of Heads of State: Hungary v. Slovak Republic. *Common Market Law Review* 50:1451–1466, 2013, s. 1459–1460.

zovou politiku členských států – např. sjednocením seznamu třetích zemí, jejichž občané mají vízovou povinnost pro cestování do všech unijních států, a sestavením jednotného seznamu třetích zemí, jejichž občané jsou z vízové povinnosti vyňati – s výjimkou diplomatických víz, kde si členské státy zachovaly autonomii, a mohou do nich i nadále projektovat své politické či socio-ekonomické preference.¹⁵

Posledním problémovým prvkem rozsudku pak je otázka, zda je Soudní dvůr EU pro řešení kauzy Solyom vůbec vhodným sudištěm. Jde sice o spor s výrazným unijním prvkem a unijní zřizovací smlouvy, stejně jako unijní soudy, velice nevstřícně pohlízejí na možnost, aby se „spory o výklad nebo provádění Smluv“ řešily jiným způsobem, než zřizovací smlouvy stanoví (čl. 344 SFEU).¹⁶ Nicméně kvůli omezenému prostoru, kterému se unijním pravidlům dostalo v argumentaci generálního advokáta i Soudního dvora, a jejich obecnému odkazování na mezinárodní právo, by nicméně stálo za úvahu, zda by pro kauzu Solyom nešlo najít vhodnější fórum, např. Mezinárodní soudní dvůr. Tento scénář řešení sporu by pochopitelně vyžadoval méně omezující výklad čl. 344 SFEU, ale tato možnost by snad nebyla nepředstavitelná ve světle skutečnosti, že se Soudní dvůr i generální advokát již v kauze Solyom fakticky seomezili při aplikaci unijního práva ve prospěch práva mezinárodního. Praktičnost neunijního soudního fóra pro řešení maďarsko-slovenského sporu je pak jen posílena skutečností, že řízení před Soudním dvorem EU bylo založeno na čl. 259 SFEU upravujícím řízení na porušení Smlouvy iniciované členským státem, a nikoliv Komisí. Toto řízení působí v celém unijním systému nástrojů pro vymáhání práva značně neorganicky a jeho marginálnost jen podtrhuje jeho velice vzácné využívání v praxi.¹⁷

Na půdě Mezinárodního soudního dvora v Haagu by se Maďarsko setkala s „neunijními“ soudci, u kterých je možné předpokládat větší vstřícnost ke konceptu tradiční státní suverenity (včetně práv států regulovat pohyb osob přes své hranice) než u jejich lucemburských protějšků. Zároveň by ale Maďarsko uniklo obecně kritické a nevstřícné atmosféře, která vůči němu na unijní úrovni v současnosti existuje.¹⁸ Z akademické perspektivy by pak bylo velice zajímavé, jak by se Mezinárodní soudní dvůr zhostil argumentace unijním právem coby pramenem práva mezinárodního či dokonce s tvrzením, že v rámci Evropské unie vznikl místní obyčej regulující mobilitu hlav států odlišně od obecného mezinárodního (rovněž převážně obyčejového) právního režimu.

Maďarsko-slovenský spor o návštěvu prezidenta Solyoma je tak dalším příkladem jen omezené užitečnosti řešení sporů primárně politické povahy pomocí soudní intervence, stejně jako omezenosti nástrojů, kterými pro obdobný typ sporů disponuje unijní právo, a relativní neobratnosti, s jakou tyto nástroje unijní soudy používají.

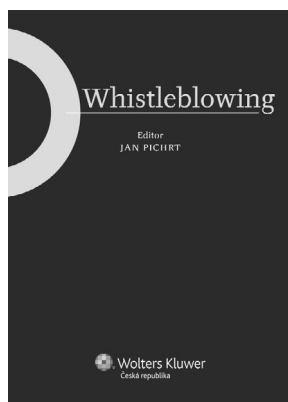
¹⁵ Česká republika proto mohla zareagovat za opětovné zavedení vízové povinnosti pro své občany kanadskou stranou v roce 2009 zavedením víz pro kanadské diplomaty. Obecnou vízovou povinnost česká strana ustavit nemohla, protože se Kanada nachází na „bezvízovém“ seznamu Evropské unie a s jeho případnou změnou by musely souhlasit ostatní unijní země.

¹⁶ Srov. Ivo Šlosarčík. *Kauza MOX a monopol ESD na řešení komunitárních sporů. Jurisprudence*, 2008, Vol. 17, No. 7, s. 38–42.

¹⁷ Za celou dobu existence evropské integrace proběhla méně než desítkou řízení pro porušení Smlouvy ve formátu „stát – stát“, zatímco Soudní dvůr rozhoduje každoročně přes stovku kauz iniciovaných Evropskou komisí.

¹⁸ Srov. Kriszta Kovács a Gábor Attila Tóth. *Hungary's Constitutional Transformation. European Constitutional Law Review* 2011, Vol. 7, No. 2, 183–203, Ivo Šlosarčík. *Transformace kondicionality v Evropské unii*. Praha: Karolinum 2013, s. 130–136.

Z našich nových knižních publikací bychom Vás rádi upozornili na:



Whistleblowing

Jan Pichrt

Publikace se zabývá problematikou „Whistleblowingu“, což je téma, které je v současné době vysoce aktuální a je nutno ocenit počín Právnické fakulty Univerzity Karlovy, která uspořádala mezioborovou konferenci na uvedené téma, jejímž výsledkem je tato monografie. Zkoumaná problematika je významná především z pohledu zaměstnanec a zaměstnavatel ve vztahu k ochranné funkci pracovního práva, oznamovacím povinností zaměstnance i z pohledu střetu „loajality“ zaměstnance ke svému zaměstnavateli a ochrany „veřejného zájmu“.

Brož., cena 360 Kč. Titul objednávejte na www.obchod.wkcr.cz